

Podręcznik

rosyjskiego slangu

i popkultury

Jakub Łoginow

PODREĆCZNIK
ROSYJSKIEGO SLANGU
I POPKULTURY

Copyright © 2012 Jakub Łoginow

Wszelkie prawa, włącznie z prawem do reprodukcji tekstów
w jakiegokolwiek formie – zastrzeżone

Jakub Łoginow

2012

www.porteuropa.eu

To jest bezpłatny fragment ebooka. Zachęcamy do zakupu pełnej wersji.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Rozdział pierwszy. Od hipisów do padonków	7
Rozdział drugi. Świat rosyjskich wulgaryzmów	23
Rozdział trzeci. Zjadanie sylab i rosyjskie imiona	30
Rozdział czwarty. Subiektywny leksykon rosyjskiej popkultury i stylu życia	34
Rozdział piąty. Sytuacja języka rosyjskiego na Ukrainie i Białorusi	47
Rozdział szósty. Słowniczek rosyjskiego slangu	53

WSTĘP

Slangi, dialekty i wyrażenia niecenzuralne (wulgarne) są tak stare, jak sam język – a nawet starsze od jego literackiej wersji. Chcemy tego czy nie, ale w życiu codziennym z językiem literackim możemy się spotkać chyba tylko w komunikatach zapowiadających kolejne stacje metra czy ewentualnie w audycji radiowej (a i to coraz rzadziej). W wielu przypadkach różnice między językiem, którego uczymy się w szkole, a tym którym posługują się zwykli ludzie, nie są wcale aż tak wielkie. Jednak w przypadku ogromnego i zróżnicowanego kraju, jakim jest Rosja, jest zupełnie inaczej. Różnice między językiem „szkolnym” a „prawdziwym” są tak duże, że często nawet osoby otrzymujące z rosyjskiego same piątki mają kłopoty ze zrozumieniem Rosjanina, a nasza „polska” (wyuczona ze szkoły lub kursów) wersja języka rosyjskiego może wprowadzić Rosjan w niezłe rozbawienie.

Te wszystkie różnice wynikają z tego, że Rosjanie są generalnie ludźmi impulsywnymi, ekspresyjnymi, którzy lubią bawić się słowem i potrafią wiele wyrazić za pomocą samej intonacji czy elementów slangowych – jednym słowem tego, czego nie uczą nas w szkołach. Nauczenie się wszystkich tych niuansów z książek jest niemożliwe i nie miałoby sensu, można jednak poznać pewne podstawy rosyjskiego slangu i wyrażen niecenzuralnych, w czym pomoże Państwu ten podręcznik.

Niniejsza publikacja nie rości sobie prawa do bycia publikacją naukową, nie jest ona też napisana przez osobę o wykształceniu filologicznym. Wręcz przeciwnie, prezentujemy właśnie to, co z różnych względów nie może trafić do oficjalnych podręczników czy kursów języka rosyjskiego. Cóż, filologowi po prostu nie wypada uczyć swoich studentów języka ulicy, tym bardziej, że jest on niejednokrotnie nasycony wulgaryzmami. Tym niemniej należy pamiętać, że wyrażenia o nieco niecenzuralnym charakterze (odpowiedniki polskich słów k..., j..ać, ch... i ich pochodne) mają w języku rosyjskim nieco inny wydźwięk, niż w polskim czy innych językach. Prawdziwy Rosjanin, nawet kulturalny, lubi od czasu do czasu soczyście zakląć – tak się po prostu historycznie ukształtowało i to, co nas może szokować, u naszych sąsiadów jest po prostu normalne. Wie o tym każdy, kto czytał rosyjską klasykę w oryginale – Bułhakowa, Gogoła, Gorkiego i innych.

Jednak należy pamiętać, że wyrażenia slangowe to nie tylko wulgaryzmy. Najciekawszym zjawiskiem socjokulturowym ostatnich lat, które jeszcze nie doczekało się profesjonalnego opisu naukowego, jest tzw. „język padonków”, nazywany też prześmiewczo „językiem olbańskim” czy „albańskim” (nie mylić z prawdziwym językiem albańskim – po prostu Rosjanie nazywając tak swój slang młodzieżowy, nabijają się z tego biednego i prowincjonalnego bałkańskiego kraju, podobnie jak z wielu innych). „Język padonków” to współczesny język rosyjskiej młodzieży, wywodzący się ze slangu komputerowego i zaadaptowany przez szersze warstwy społeczeństwa.

Współczesny slang młodzieżowy jest wypadkową kilku innych żargonów środowiskowych: języka więziennego, dresiarского, studenckiego i informatycznego (a konkretnie – języka pierwszych pasjonatów komputerów i Internetu z lat 90-tych i pierwszej dekady XXI wieku). Przejmowanie elementów slangowych jednej szczelnej grupy (np. więziennej) przez inną, o wyższym statusie społecznym (studenci) często odbywa się na zasadzie wyśmiewania sposobu, w jakim mówią „ci inni”. Dana grupa (uważająca się za lepszą) nabija się ze specyficznego sposobu mówienia innej grupy i z takim zaangażowaniem przedrzeźnia „tych gorszych”, aż w końcu sama przejmuje od nich pewne słowa i zwroty, oczywiście w zniekształconej formie. Najczęściej to zniekształcenie polega na zapisie fonetycznym danego słowa, np. słowo вообще jest w wersji slangowej zapisywane (i rzecz jasna wymawiane) jako вапира.

Innymi zjawiskami językowymi, które omówimy w tym ebooku, są także dialekty rosyjskie na terenie Ukrainy i Białorusi. Dobrze Państwo zrozumieli – nie chodzi o języki ukraiński i białoruski, które nie są aż tak podobne do języka rosyjskiego, ale o specyficzny język, jakim posługuje się np. rosyjskojęzyczna mniejszość we wschodniej Ukrainie (Donieck, Charków, Odessa) lub zrusyfikowani Białorusini. Wbrew pozorom, nawet w najbardziej zrusyfikowanych obszarach Donbasu czy Krymu praktycznie nie uświadczymy „czystego” języka rosyjskiego. Rosyjskojęzyczni Rosjanie siłą rzeczy poddają się wpływom języka ukraińskiego, który jest jedynym językiem urzędowym Ukrainy – i dotyczy to nawet tych, którzy do ukraińskiego mają bardzo negatywny stosunek. Przejawia się to chociażby w specyficznym dla Ukrainy i Białorusi wymawianiu rosyjskiej litery g jako h – rosyjskojęzyczny

mieszkaniec Doniecka nie powie: „gorod“ (miasto), ale „horod“ (dla porównania, po ukraińsku miasto to *misto*, po białorusku - *horad*).

Jeszcze inną kwestią, omawianą w tej publikacji, są mieszanki językowe, czyli surżyk (mieszanka ukraińsko-rosyjska) i trasjanka (mieszanka rosyjsko-białoruska). Powiemy sobie również o ciekawostce, jaką jest młodzieżowy slang lwowski – polegający na przedrzeźnianiu Rosjan przez osoby posługujące się językiem ukraińskim.

Niniejsza publikacja nie koncentruje się wyłącznie na samym języku. Ważnym elementem tej książki jest rozdział, omawiający w leksykonowy sposób wybrane elementy składające się na rosyjskie realia, „rosyjskiego ducha“. Inaczej mówiąc, ten podręcznik stawia sobie za cel pokazać polskiemu Czytelnikowi „to coś“, co sprawia, że wielu Polaków lubi Rosję i inne kraje Europy Wschodniej. W tym rozdziale opisujemy styl życia młodych Rosjan oraz podajemy informacje o pewnych kultowych zespołach muzycznych czy zjawiskach popkulturowych, bez których zrozumienie Rosji (oraz zrusyfikowanej części Ukrainy i Białorusi) byłoby trudne lub wręcz niemożliwe. Siłą rzeczy ze względu na ograniczoną objętość tego podręcznika i mnogość tematów, które warto poruszyć, informacje podane w tej publikacji nie wyczerpują całego tematu i wielu Czytelników może odczuwać niedosyt. Mam jednak nadzieję, że ta publikacja choć trochę przybliży Państwu dzisiejszą Rosję i współczesny język rosyjski – a właściwie żywy język rosyjskiej ulicy, tak odmienny od tego sformalizowanego języka rosyjskiego, którego uczą w polskich szkołach.

ROZDZIAŁ PIERWSZY. OD HIPISÓW DO PADONKÓW

Na współczesne brzmienie slangowego języka rosyjskiego największy wpływ wywiera subkultura *padonków*, która wywodzi się z wcześniejszego środowiska *nieformalów*, czyli radzieckiej i postradzieckiej kontrkultury z lat 80-tych i 90-tych XX wieku (a więc sprzed ery Internetu). Nazwa *nieformaly* (**неформалы**) pochodzi od wyrażenia «неформальные объединения молодёжи» (nieformalne związki młodzieży), powstałego w opozycji wobec „formalnych” organizacji młodzieżowych, głównie komsomolskich i innych, sterowanych przez władzę. KGB zaliczała do grona „nieformalów” wszystkie spontaniczne środowiska młodych ludzi – od klubów zainteresowań, przez podwórkowe bandy, po subkultury punków, skinów i anarchistów. W przeważającej mierze chodziło o ludzi po prostu aktywnych i niezależnie myślących, skorych do buntu, o anarchistycznych poglądach, ale mimo to nie angażujących się politycznie. Dla władzy radzieckiej już samo organizowanie sobie przez młodych ludzi wolnego czasu bez pośrednictwa państwowych organizacji było podejrzane i potencjalnie niebezpieczne, dlatego komuniści zwalczali i piętnowali te środowiska.

W dużej mierze ruch *nieformalów* można utożsamić z ruchem hippisowskim i neohipisowskim, który w Związku Radzieckim był poddawany bardzo silnej presji ze strony władz. Ale nie tylko – do grona *nieformalów* zaliczały się także środowiska autostopowiczów, amatorów wycieczek górskich – jednym słowem, podróży i aktywnego spędzania czasu. Do tego oczywiście dochodziła zakazana w ZSRR muzyka: rock, punk-rock, metal, a także moda – podarte dzinsy, bandany, długie włosy.

Mówiąc o slangu i subkulturach młodzieżowych nie sposób nie wspomnieć o słowie „**tusowka**”, które jest kluczowe dla tej tematyki. Słowo *tusowka* ma wiele znaczeń, np. spotkanie młodych ludzi, impreza, wypad za miasto, ognisko i granie na gitarze. Czym w takim razie różni się znaczenie słowa „*tusowka*” od innych słów, oznaczających imprezę czy spotkanie ze znajomymi? Ta granica jest płynna i trudno ją wyrazić innymi słowami (*tusowka* to po prostu *tusowka*,

To jest bezpłatny fragment ebooka „Podręcznik rosyjskiego slangu i popkultury”. Zachęcamy do zakupu pełnej wersji.

Zapraszamy na portal o Europie Środkowej – Port Europa: www.porteuropa.eu.
Znajdziesz na nim:

- Ciekawe artykuły o krajach środkowoeuropejskich
- Bezpłatne kursy internetowe języków: ukraińskiego, białoruskiego, słowackiego, niemieckiego, rosyjskiego slangu
- Forum internetowe, propozycje pracy z językami środkowoeuropejskimi
- Ukraińska i białoruska muzyka, śmieszne filmiki w środkowoeuropejskich klimatach i wiele innych.

Na bezpłatny internetowy kurs języka ukraińskiego można się zapisać pod tym linkiem: www.porteuropa.eu/ukrainski